

Comentariul operei Padurea spanzuratilor scrisa de Liviu Rebreanu-a doua parte

In cunoscutul volum Amalgam autorul va insista asupra ideii ca drama lui Emil Rebreanu constituie in ultima instanta tocmai acel sambure cald de realitate care legitimeaza formele riguroase ale unei constructii mentale: "Fara de tragedia fratelui meu, "Padurea spanzuratilor" sau n-ar fi iesit deloc sau ar fi avut o infatisare anemica, livresca, precum au toate cartile ticluite din cap".

Referindu-se, in continuare, la "seva vie si invioratoare" pe care numai experienta vietii o "zamisleste in sufletul creatorului", Liviu Rebreanu accentueaza de fapt un "mecanism" al creatiei, ce vizeaza umanizarea formelor rationale prin infuzia de viata. In aceasta situatie, "constructia cerebrala" despre care vorbeste Liviu Rebreanu devinde esentiala, cu atat mai mult cu cat este hotaratoare pentru conturarea unui model interior al romanului, dincolo de limbajul realist si dincolo de perspectivele pe care le propune ideea neverosimilitatii ("seva vie"). In egala masura, constructia cerebrala sta la baza unei creatii romanesti in cadrul careia, din perspectiva ideii, romanul Ion se intalneste la modul fericit cu Padurea spanzuratilor si cu Adam si Eva, prin configuratia semnificatiilor de profunzime, cu abilitate mascate de ceea ce se intelege prin demersul "realist" al autorului.

"E interesant de vazut cum si-a compus Liviu Rebreanu cartea prin schitarea unui scenariu inrudit cu acela al tragediei antice, prin statuarea unui destin supus ineluctabil unor decizii si unor suferinte. Procesele sunt mai adesea cele descoperite in teatrul tragic: raporturile dintre personaje si functiile acestora (Apostol Bologa si rolul jucat, in doua momente decisive, de Otto Klapka; reactiile celorlalte personaje miscute de vointa romancierului: Cervenko, Gross, Varga, Alexandru Palagiesu, grobaru Vidor si fiica acestuia, Ilona, preotul Constantin Boteanu; premonitiile lui Klapka, avertismentele locotenentului Varga; ceremonia condamnarii si spanzurarii lui Svoboda si, in final, a lui Apostol Bologa etc), chiar daca raporturile sunt desenate cu intentia de a da relief acestor corespondente, intalniri sau chiar coincidente, ele au darul de a consolida registrul tragic, miscarea inexorabila a destinului, deciziilor si confruntarilor.

Strategia narativa si combinarea diverselor elemente ale tramei sunt de observat la Liviu Rebreanu si in regizarea compozitiei. (...) E vorba de simetria compozitionala; aici, in Padurea spanzuratilor, simetriei i se atribuie o functie simbolica si colaboreaza la viziunea generala, inrudita cu aceea a expresionismului, a patrunderii spre cosmarurile si obsesiile constiintei, spre lumi apocaliptice, agonice ale mintii" (Ion Vlad, Lectura romanului).